

Fakta og myter om rekreative stier

De fleste lodsejere forventer, at nye rekreative stier i landskabet vil medføre betydelige gener. Men stierne er ofte bedre end deres rygter.

Landskabsværkstedets erfaringsopsamling om nye rekreative stier viser, at flertallet af lodsejere ikke oplever det spektrum af gener, som de frygtede. Det er især forventninger om støj, affald, hærværk, nedtrampede afgrøder og slid på naturen, der ikke holder stik. Problemer med løse hunde og forstyrrelser af vildtet er derimod reelle. Knap halvdelen af lodsejerne oplever problemer med løse hunde.

De mange oplevede problemer med især løse hunde, er dog ikke nok til at give stierne en samlet negativ vurdering. Rapporten viser, at det kun er hver femte af undersøgelsens 49 lodsejere, der er overvejende negative, mens de øvrige lodsejere enten er overvejende positive eller forholder sig neutrale (hverken/eller).

Figuren viser lodsejeres samlede vurdering af stiens konsekvenser. Af 49 besvarelser er 80 procent enten overvejende positive eller neutrale, mens 20 procent er overvejende negative.

I perioden fra stien stod færdig og frem til interviewtidspunktet er det kun omtrent hver niende lodsejer, der ændrer deres holdning til det værre, på trods af at de fleste faktisk oplever gener. Overordnet er tendensen modsat, at flere lodsejere bliver glattere for stien. Det hænger formentlig også sammen med, at langt de fleste lodsejerne selv ender med at benytte stierne til gåture og

I rapporten "Fakta og myter om rekreative stier", findes eksempler, som kan medvirke til at gøre fremtidens stier bedre.

motion. Og at tiden læger de fleste sår.

Figuren viser om lodsejerne holdning til stien har ændret sig efter stien stod færdig. Ud af 43 lodsejere er mere end dobbelt så mange blevet mere positive end negative med tiden.

Fakta og myter

Ovenstående tal stammer fra Landskabsværkstedets undersøgelse *Fakta og myter om rekreative stier*. Projektet blev til efter i mange sammenhænge at have noteret en udbredt usikkerhed blandt lodsejerne overfor planer om nye rekreative stier. Ejerne frygter ofte en lang række gener og forholder sig skeptisk ud fra devisen: "Vi ved, hvad vi har, men ikke hvad vi får". Der findes imidlertid meget sparsom viden om, hvordan lodsejernes erfaringer bliver efter realiseringen af den slags stiprojekter. Kom fordømmene til

at holde stik og hvilke råd har lodsejerne til fremtidige stiprojekter? Det var centrale spørgsmål i projektet *Fakta og myter om rekreative stier*.

Projektet omfatter 50 kvalitative interview med lodsejere i syv stiprojekter forskellige steder i landet. Der er således ikke tale om et repræsentativt studie, hvorfor de nævnte tal skal tages med et gran salt. Tendensen er dog klar: Stierne er ofte bedre end deres ry. Men hvis planlægnings- og realiseringsprocessen har været en negativ oplevelse for lodsejeren, så har man typisk sværere ved at se det positive i stien – også lang tid efter realiseringen. Det er derfor vigtigt også at være opmærksom på planlægningsprocessen.

Gode råd til planlægningsprocessen På baggrund af projektet fremhæver Landskabsværkstedet en række anbefalinger. Undersøgelsen peger på,

Nogle gode råd til stiplanlæggere:

Initiativer overfor lodsejerne:

- ”Nedefra”-projekterne bliver som regel gode, men de kan have behov for økonomisk hjælp og støtte, bl.a. til proces og idémodning hos eksterne ressourcepersoner.
- Gå i tidlig dialog med lodsejerne, vær ærlig og gør præmissen for lodsejerinddragelse klar fra start, bl.a. i forhold til lodsejerens mulighed for at påvirke projektet.
- Lyt til lodsejerne, så de føler sig hørt og sørg for at drage nytte af deres lokalkendskab.
- Det kan være legitimt at ekspropriere jord til stier, men bør kun bruges som sidste mulighed, når frivillige aftaler glipper.
- Lav klare aftaler om stiens vedligeholdelse og standard, samt eventuel fordeling af udgifter.
- Tilbyd afskærmende beplantning eller lignende, hvis der er problemer omkring ejendommens privathed.

Overfor stiens brugere:

- Etabler rundture, så brugere ikke nødvendigvis skal samme tur hjem igen
- Etabler hundeskove ved stien til imødegåelse af problemer med løse hunde.
- Opsæt tydelig skiltning med oplysninger om forbud mod fx hunde i snor, åben ild, knallertkørsel, mv., og håndhæv det, så lodsejerne ikke skal optræde som ”politibetjente”.
- Hav fokus på adgangsforhold og fremkommelighed året rundt, så brugere holder sig på stien.
- Husk at formidling af oplevelser langs stien også kan bidrage til bedre forståelse mellem brugere og lodsejere.

at det er en stor fordel, når projekter vokser ud af lokalt initiativ og lodsejerinteresse. Og at kommunen med fordel kan støtte med økonomisk hjælp og kompetencer, dér hvor et lokalt engagement viser sig. Det kan også være med hjælp fra eksperter udefra, der kan være med til at pege på uopdagede potentialer, eksempelvis ved at kortlægge områdets natur- og oplevelsesværdier, og agere uvildig part mellem lodsejere og myndigheder.

Når det gælder overordnede regionale stier, kan lodsejere ikke forventes, at ideen ”gror” ud af lokal dialog og initiativ, selv om det ville være at foretrække. Det kan derfor i mange situationer være en kommune, der skal ”sælge” ideen om en regional sti til lokale lodsejere.

Her kan manglende information og inddragelse af lodsejere ofte få lodsejerne til at stejle og stille hindringer i vejen. Det kan til en vis grad undgås ved tidlig involvering og drøftelse af løsninger med de forskellige lokale lodsejere med sigte på en mulig lokal tilpasning. Nøgleordet er tidlig, men også ærlig dialog. Og kommunen skal også være klar i målet om, hvor langt lodsejerens muligheder for påvirkning rækker.

Denne metode har nemlig sine klare begrænsninger, herunder at den løsning, som en lodsejer måtte pege på, ikke nødvendigvis vil harmonere med den løsning, en anden lodsejer i naboområdet vil komme med, eller med de overordnede hensyn. Der er også eksempler på, at uanset hvor fintfølede dialogen med lodsejerne er, så kan planlæggere alligevel løbe panden mod en mur. Det kan f.eks. være i forhold til tidligere problematikker, der ikke har spor med stien at gøre. Nogle gange er lodsejere bare sure på myndighederne og slår bak uanset hvad, så snart ideen præsenteres. Her kan den eneste løsning være ekspropriation.

Når ekspropriation kan komme på tale, er det særligt vigtigt at tone rent flag fra starten, så lodsejerne ved, hvad de har at forholde sig til. Dog allerhelst efter, at alle andre løsninger er forsøgt. For selvom kommunen har retten til ekspropriation, bør planlæggerne holde en god dialog og være bevidst om, at lodsejerens bekymringer godt kan være velbegrundede.

Det kan eksempelvis være, når en ejendom risikerer at miste privathed

ved at få en offentlig sti tæt på beboelsen. Det gælder også i forhold til stiernes fremtidige vedligeholdelsesudgifter, som i visse tilfælde kan belastte lodsejerne. Men det gælder især i forhold til bekymringer om løse hunde, der skræmmer vildtet og skaber utryghed blandt stiens andre brugere. Her er der eksempler på, at det er kommet til konfrontationer, når et forbud mod løse hunde er blevet påtalt overfor hundeejere.

I den sammenfattende rapport, *Fakta og myter om rekreative stier*, findes flere eksempler, som forhåbentlig kan medvirke til at gøre fremtidens stier lidt bedre (se faktaboks).

Jørgen Nimb Lassen, Emil Moreau Braunstein og Søren Præstholm.

Kilde:

Braunstein, E.M., Lassen, J.N. og Præstholm, S. (2011) Fakta og myter om stier – erfaringsopsamling for bedre rekreative stier, sammenfattning. Landskabsværkstedet, Frederiksberg, www.landskab.nu. Projektet er støttet af Friluftsrådet med tilskud fra Tips- og Lottomidler til friluftsliv.